

Ny personopplysningslov

Den nye personopplysningsloven består av to komponenter. For det første gjør den EUs personvernforordning til norsk lov gjennom en inkorporasjonsbestemmelse. Forordningens offisielle navn er General Data Protection Regulation (GDPR). For det andre inneholder loven utfyllende regler for Norge.

1. Personvernforordningen

EU vedtok en forordning (GDPR - EU 2016/679) i 2016 som ble satt i verk i EU 25. mai 2018. For at forordningen også skulle bli gyldig lov i Norge, måtte den behandles av EØS-komiteen. Det ble gjort, og forordningen ble satt i kraft som gjeldende norsk lov den 15. juli 2018. Samtidig ble personopplysningsloven av 2000 opphevet.

Først en liten presisering av begrepene *direktiv* og *forordning*. Et direktiv fra EU er et pålegg til medlemsstatene om å utarbeide og vedta en eller flere lover som er i samsvar med direktivet. Hvert land vedtar lover med forskjellig ordlyd (utover språket), men de må alle være i samsvar med prinsippene og retningslinjene i direktivet. En forordning er derimot en lov som blir gjeldende for borgerne i medlemslandene uten at de nasjonale parlamentene endrer noe på de offisielle oversettelsene.

Personvernforordningen er altså en lov som er vedtatt av EU-parlamentet, og som gjelder for alle EU-innbyggere. Etter godkjenning i EØS-komiteen og lovvedtak i Stortinget gjelder den også for EØS-landet Norge.

2. Hensyn bak personvernforordningen

EU er basert på «de fire friheter». Det vil si fri bevegelse av varer, tjenester, arbeidskraft og kapital. Den teknologiske utviklingen har ført til økt bevegelse av varer og tjenester som kjøpes via internett. En styrking av den enkeltes personvern vil gi økonomiske fordeler ved at forbrukerne får større tillit og sterkere vilje til å kjøpe varer og tjenester over internett. Slike samfunnsøkonomiske betraktninger ble brukt som argumentasjon da EU-forordningen om personvern ble vedtatt av EU-parlamentet.

I samme gate ligger argumentene om samme lov (harmonisering) i hele EU/EØS. Landene har hatt en del forskjeller i sin lovgivning om personvern. Felles lov vil bidra til større tillit og forutsigbarhet.

Det er altså forbrukernes tillit til det økonomiske systemet som er hovedhensynet bak loven, ikke etikk og moral.

3. Inkorporasjon av personvernforordningen i norsk rett

Det følger av EØS-avtalen at EUs forordninger ikke kan få direkte virkning for norske borgere før de er vedtatt av Stortinget som norsk lov. Dette er en konsekvens av at Norge ikke er medlem i EU. Da Stortinget vedtok personopplysningsloven av 2018, ble forordningen i norsk språkdrakt en del av loven. Dette følger av personopplysningsloven § 1 der det står at personvernforordningen «*gjelder som lov ...*».

Denne lovgivningsteknikken skaper pedagogiske utfordringer for enhver. Flere av artiklene er konstruert med lange, ordrike setninger. Artikkel 4 er for eksempel utformet som en eneste lang setning som løper over to sider i lovsamlingen. Det er derfor viktig å innarbeide lovsamlingen med markeringer av hva som er spesielt viktig å merke seg for elever og lærere i videregående skole.

4. Saklig virkeområde

Det følger av personopplysningsloven § 2 at loven gjelder all «*behandling av personopplysninger som inngår i eller skal inngå i et register.*». Bestemmelsen svarer til personvernforordningen artikkel 2 nr. 1. Den som skal bruke loven til å løse konkrete rettsspørsmål, må derfor ta stilling til om spørsmålet gjelder «personopplysninger», «behandling» av disse opplysningene og om opplysningene står eller skal stå i et «register». Definisjoner av disse begrepene er tatt inn i forordningen artikkel 4.

Vi legger merke til at artikkel 4 har svært utvidede definisjoner av begrepene. «Personopplysninger» (artikkel 4 nr. 1) er for eksempel «enhver opplysning om en identifisert eller identifiserbar fysisk person». Definisjonen er altså mye mer omfattende enn opplysninger om personlige forhold som etter forvaltningsloven § 13 er underlagt taushetsplikt.

Legg også merke til den vide definisjonen av «behandling» (artikkel 4 nr. 2): «... enhver operasjon eller rekke av operasjoner som gjøres med personopplysninger». Bestemmelsen peker på en rekke konkrete operasjoner, for eksempel «spredning eller andre former for tilgjengeliggjøring». Deling av informasjon på Facebook eller på annen måte ved hjelp av internett, rammes av bestemmelsen.

Loven gjelder bare ved behandling av personopplysninger som inngår eller skal inngå i et register. Definisjonen av «register» står i artikkel 4 nr. 6: «... enhver strukturert samling av personopplysninger som er tilgjengelig etter særlige kriterier». Et eksempel er bilder som er tatt med en iPhone og som er søkbare etter sted, dato eller liknende. Et annet eksempel er opplysninger i e-poster som er søkbare etter dato, navn eller andre kriterier.

Personopplysningsloven og personvernforordningen gjelder ikke når annet er bestemt i lov eller i medhold av lov, jf. § 2(1) andre punktum. Et eksempel er åndsverkloven § 104 om retten til eget bilde (fotografi). Denne bestemmelsen gir noe større anledning til å publisere bilder enn det som bare følger av personvernforordningen. Et annet eksempel er regler i arbeidsmiljøloven kapittel 9 om vilkårene for arbeidsgiverens rett til å innføre kontrolltiltak i virksomheten, for eksempel kameraovervåking av arbeidsplassen eller innsyn i de ansattes e-post.

Det følger av personopplysningsloven § 2(2) bokstav a at loven ikke gjelder ved behandling av personopplysninger som utføres av fysisk person som ledd i rent personlige eller familiemessige aktiviteter. Loven gjelder for eksempel ikke for den som samler opplysninger i en privat adressebok. Loven gjelder heller ikke når opplysninger deles i en lukket, mindre gruppe av venner eller familiemedlemmer på Facebook. Hvis publiseringen går lenger enn å være en rent personlig eller familiemessig aktivitet, gjelder loven. Deling av personopplysninger med hundrevis av venner, venners venner osv. vil være en behandling av personopplysninger som rammes av loven. Hvor grensen går, vil bero på en skjønnsmessig og konkret vurdering av om aktiviteten er personlig eller familiemessig.

5. Prinsipper for behandling av personopplysninger

Det følger av artikkel 5 i forordningen at behandlingen av personopplysninger skal ha uttrykkelige og berettigede formål, og at det ikke skal samles mer opplysninger enn det som er nødvendig for formålet.

6. Lovlig behandling av personopplysninger - behandlingsgrunnlag

Det mest sentrale spørsmålet er hva som gjør behandling av personopplysninger lovlig. Vilråene for lovlig behandling står i artikkel 6. Vilråene er listet opp i bokstavene a – f i nr. 1. Vilråene er alternative, det er tilstrekkelig at bare ett av dem er oppfylt. Det er vanlig å si at bestemmelsen gir anvisning på «behandlingsgrunnlag», selv om forordningen ikke bruker dette begrepet.

Kravet om et rettslig grunnlag (behandlingsgrunnlag) for å behandle personopplysninger er utledet av EMK artikkel 8 (retten til privatliv og familieliv), som også inspirerte til Grunnloven § 102 da denne ble

endret i 2014. Menneskerettsdomstolen (EMD) har i flere avgjørelser konstatert at behandling av personopplysninger er et inngrep i privatlivet, og som derfor, etter EMK artikkel 8 nr. 2, må være «i samsvar med loven» og «nødvendig i et demokratisk samfunn» av ulike hensyn, som økonomisk velferd, forebygge kriminalitet, helse, moral mv.

Behandlingsgrunnlagene er i forkortet form

- *Samtykke*
- Nødvendig for å oppfylle *avtale*
- Nødvendig for å oppfylle *rettslig forpliktelse* for den behandlingsansvarlige
- Nødvendig for å verne *vitale interesser*
- Nødvendig for å utføre oppgave i *allmennhetens interesse*
- Nødvendig for den behandlingsansvarliges formål veid mot personverninteressen (*interesseavveining*)

Det blir vanskelig å komme unna denne bestemmelsen når praktiske oppgaver om personvern skal løses. Jeg skal derfor gå litt nærmere inn i hvert av disse vilkårene.

6.1 Samtykke

Forordningens artikkel 6 nr. 1 bokstav a bestemmer at samtykke fra den registrerte kan være behandlingsgrunnlag. Samtykke er nærmere definert i artikkel 2 nr. 11. Nærmere vilkår for samtykke er gitt i forordningen artikkel 7.

Med samtykke fra den registrerte menes «*enhver frivillig, spesifikk, informert og utvetydig viljeserklæring fra den registrerte der vedkommende ved en erklæring eller en tydelig bekræftelse gir sitt samtykke til behandling av personopplysninger som gjelder vedkommende*».

Samtykke skal etter dette tolkes innskrenkende. Et samtykke må tilfredsstille visse vilkår, se artikkel 7. Mangel på forhåndsinformasjon kan føre til at samtykke ikke anses som gitt fordi viljeserklæringen ikke er tilstrekkelig «informert». Generelle og vage erklæringer kan også føre til at samtykkeerklæringen blir underkjent fordi den ikke er «spesifikk» eller «utvetydig».

Frivillighet. Et samtykke må selvsagt være avgitt frivillig. Dette følger også av alminnelig norsk avtalerett.

Spesifikk. Et samtykke må være tilstrekkelig spesifisert. Det betyr at samtykket må kunne knyttes til en konkret beskrivelse av hva det gis samtykke til. Det er for eksempel ikke nok å svare ja på et spørsmål om man godtar at personopplysninger blir registrert. Den registrertes samtykke må kunne knyttes til konkrete personopplysninger, for eksempel til opplysninger om lagring av fingeravtrykk, helseforhold, inntekt og formue.

Informert. Kravet om at samtykket skal være informert må sees i sammenheng med kravet til spesifisering. Den registrerte må bli informert om hvilke, spesifikke personopplysninger han eventuelt gir behandlingssamtykke til.

Utvetydig. Samtykket må ikke kunne tolkes på flere måter. Dette kravet må også sees i sammenheng med kravet til spesifisering.

Viljeserklæring. Samtykket må gis ved en viljeserklæring. Hva som regnes som viljeserklæring følger av den alminnelige avtaleretten. Det stilles således ikke noe ubetinget krav om skriftlighet, men det må selvsagt være sporbart hvis det skal kunne dokumenteres i samsvar med artikkel 7 at samtykke er gitt.

6.2 Nødvendig for å oppfylle avtale

Uttrykkelig samtykke er ikke nødvendig dersom behandlingen av personopplysninger «*er nødvendig for å oppfylle en avtale som den registrerte er part i*», jf. artikkel 6 bokstav b. Et typisk eksempel er en

forbruker som bestiller en vare eller tjeneste på nettet, og i forbindelse med dette må oppgi navn, adresse, telefonnummer og e-postadresse som leverandøren trenger til levering og kommunikasjon.

Behandlingsgrunnlaget gjelder bare for de opplysninger som er «nødvendige» for å oppfylle avtalen. Hvis det kreves unødvendige opplysninger, er samtykke påkrevet.

Behandlingsgrunnlaget omfatter også lagring av opplysninger etter at avtalen er oppfylt i den grad dette er nødvendig for å behandle eventuelle reklamasjoner og returer. Behandling utover det som knytter seg til salget, krever samtykke, for eksempel hvis opplysningene skal brukes for framtidig markedsføring, spesielle tilbud osv.

6.3 Nødvendig for å oppfylle rettslig forpliktelse

Samtykke er ikke nødvendig når virksomheter må behandle personopplysninger for å kunne oppfylle en rettslig forpliktelse, jf. artikkel 6 bokstav c.

En rettslig forpliktelse som nærmest alle virksomheter må oppfylle, er plikten til å føre regnskap og rapportere opplysninger til skatteetaten, foretaksregisteret, Statistisk sentralbyrå mv. Dessuten er virksomheter som har ansatte, forpliktet til å rapportere opplysninger om ansatte til Skatteetaten og NAV. Andre eksempler er banker som må rapportere om kundenes bankkontoer og aksjemeglere som må rapportere om sine kunders kjøp og salg av aksjer og andre verdipapirer.

6.4 Nødvendig behandling for å verne vitale interesser

Hensynet til vitale interesser kan også gi behandlingsgrunnlag, jf. artikkel 6 bokstav d.

Med vitale interesser siktes det til interesser som er knyttet til liv, død og alvorlig helsefare. Dette behandlingsgrunnlaget er særlig aktuelt i helse- og omsorgssektoren. Det kan for eksempel begrunne at et sykehus behandler opplysninger om at en pasient er suicidal (selvmordskandidat) eller voldelig. Opplysninger om at en pasient kan være voldelig, er blant annet nødvendig for å verne helsepersonellet. Det er altså ikke bare den registrertes vitale interesser, men også interessene til andre som for eksempel nærstående og helsepersonell, som kan gi behandlingsgrunnlag.

6.5 Nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse

Samtykke er heller ikke nødvendig når opplysningene trengs for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet, jf. artikkel 6 nr. 1 bokstav e.

En offentlig skole er ikke avhengig av samtykke for å behandle opplysninger som er nødvendige for å kunne styre og administrere skolen. Opplysninger om navn, personnummer, adresse, telefon til elev og pårørende er nødvendige for å styre skolen. Det samme kan opplysninger om dysleksi og andre lærevansker være, siden det er skolens oppgave å gi tilpasset undervisning.

Tilsvarende må en kommune som forbereder byggesaker kunne behandle personopplysninger som er nødvendige for å avgjøre byggesøknader. Et annet eksempel er Lånekassen for studerende ungdom som må behandle personopplysninger for å treffe vedtak om tildeling av stipend og lån.

6.6 Interesseavveining mellom den behandlingsansvarlige og den registrerte

Behandling av personopplysninger som er nødvendige for de formål den behandlingsansvarlige eller en tredjepart forsøker å oppnå, er lovlig uten samtykke hvis hans eller hennes interesser er større enn den registrertes krav på personvern, jf. artikkel 6 nr. 1 bokstav f. Denne bestemmelsen gjelder ikke for offentlige myndigheter der behandlingen er nødvendig for utføring av deres oppgaver. Du kan for eksempel ikke nekte å gi opplysninger om inntekt og formue til Skatteetaten med den begrunnelse at du har større interesse i personvern enn Skatteetatens interesse i å innkreve riktig skatt. Bestemmelsen har derfor størst praktisk betydning for privat virksomhet, men gjelder likevel for offentlig virksomhet som behandler personopplysninger utover det som er nødvendig for deres oppgaver.

Kameraovervåking på arbeidsplassen er et eksempel på denne problemstillingen. En skole som installerer utstyr for kameraovervåking i klasserommene med det formål å kunne slå ned på uønsket aktivitet i undervisningen, må finne seg i å få sine interesser avveid mot elevenes og lærernes krav på personvern. Denne interesseavveiningen vil i slike tilfeller kunne komme til at kameraovervåking i klasserommet ikke har behandlingsgrunnlag i bokstav f. Kameraovervåking på arbeidsplassen kan likevel være lovlig i spesielle tilfeller der virksomheten har særdeles stor interesse i å kontrollere hva som foregår, for eksempel i lokaler der det telles penger, i nærheten av betalingsterminalene i et handlesenter eller ved pumpene på en bensinstasjon.

7. Publisering av bilder

Kreves det samtykke for å publisere fotografier av personer? Spørsmålet kan besvares på grunnlag av forordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav f, og på grunnlag av åndsverkloven § 104.

Et fotografi som viser en eller flere personer, er en personopplysning, og publisering av fotografiet i aviser, bøker, deling på Facebook eller på annen måte, er behandling av personopplysninger, jf. artikkel 4 nr. 1 og 2. Den som publiserer slike bilder, må forholde seg til personvernforordningen. Uten samtykke må spørsmålet i hovedsak løses på grunnlag av artikkel 6 nr.1 bokstav f. Lovligheten vil derfor avhenge av en interesseavveining mellom ytringsfriheten og den avbildedes krav på personvern.

Det følger av personopplysningsloven § 2(2) andre punktum at «Loven og personvernforordningen gjelder ikke når annet er bestemt i ... lov.». Retten til bilder er regulert i åndsverkloven § 104. Denne spesialbestemmelsen vil derfor sette bestemmelser i forordningen til side i den grad det er motstrid. Spesialregler går foran generelle regler (Lex Specialis). Det er imidlertid ikke nødvendigvis motstrid mellom åndsverkloven § 104 og forordningen artikkel 6 nr.1 bokstav f. Åndsverkloven § 104 kan tolkes slik at de to bestemmelsene harmonerer. Bestemmelsene i åndsverkloven kan gi retningslinjer for hvordan interesseavveiningen i forordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav f skal gjøres.

Forordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav f gir anvisning på en avveining av de interesser som den behandlingsansvarlige eller en tredjepart, har i forhold til den registrertes behov for personvern. Det står om ytrings- og informasjonsfrihet på den ene siden, og personvern på den andre siden.

Bilder kan i denne sammenhengen deles i to kategorier: portrettbilder og situasjonsbilder. Portrettbilder er bilder der en eller flere personer er hovedmotivet. Situasjonsbilder er bilder som skal informere om en situasjon hvor de avbildede personene er deltakere. Et typisk portrettbilde viser en eller noen få personer som dominerer bildet, mens et situasjonsbilde typisk kan være en person som befinner seg blant flere, for eksempel som tilskuer på en fotballkamp, deltakere i en demonstrasjon eller liknende.

Behovet for personvern er klart størst ved portrettbilder. Mye taler for at de som er avbildet på portrettbilder, bør ha kontroll over publiseringen. Hensynet til ytrings- og informasjonsfriheten gjør seg mer gjeldende jo større offentlig interesse som knytter seg til den avbildede. En statsminister, konge eller superkjendis må finne seg i publisering, med mindre bildet avslører en situasjon der personverninteressen overskrider ytringsinteressene. For vanlige folk som ikke lever i offentlighetens søkelys, vil hoveredregelen være at publisering av portrettbilder krever samtykke.

Behovet for personvern er vesentlig mindre for situasjonsbilder. Hvis et fotografi viser situasjoner som 17. mai-tog, tilskuere i Holmenkollen eller passasjerer på en trikk, vil hensynet til ytringsfriheten som regel være større enn personverninteressene. Bare hvis de avbildede befinner seg i belastende eller krenkende situasjoner, vil personvernens hensynet framtre som størst. Det kan for eksempel dreie seg om bilde av politiet som pågriper personer, personer som slåss eller personer som er ofre i en ulykke. I slike situasjoner kan hensynet til personvern ordnes med anonymisering, for eksempel sladding av ansiktet til den som er avbildet.

Åndsverkloven av 2018 § 104 lyder slik:

§ 104 Retten til eget bilde

Fotografi som avbilder en person, kan ikke gjengis eller vises offentlig uten samtykke av den avbildede, unntatt når

- a) Avbildningen har aktuell og allmenn interesse
- b) Avbildningen av personen er mindre viktig enn hovedinnholdet i bildet
- c) Bildet gjengir forsamlinger, folketog i friluft eller forhold eller hendelser som har allmenn interesse

...

Åndsverkloven stiller opp tre alternative vilkår for at et bilde kan publiseres uten den avbildedes samtykke, se bokstavene a – c.

Etter bokstav a trengs ikke den avbildedes samtykke hvis avbildningen har aktuell og allmenn interesse. Bildet må kunne knyttes til en aktuell sak eller situasjon, og den må ha allmenn interesse. Hensynet til ytrings- og informasjonsfriheten tilsier at personverninteressene må vike. Ytringsfriheten står sterkt i Norge, og det skal ofte ikke så mye til før vilkåret om aktuell og allmenn interesse er oppfylt. Interesseavveining etter forordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav f vil antakelig gi samme resultat som vurderinger knyttet til åndsverkloven § 104 bokstav a.

Etter bokstav b trengs heller ikke samtykke hvis de avbildede personene er mindre viktig enn hovedinnholdet i bildet. I slike tilfeller taler hensynet til ytringsfriheten for at bildet kan publiseres. Et bilde av ventende passasjerer på sentralbanestasjonen krever ikke samtykke selv om noen av dem kan gjenkjennes. Bildet skal for eksempel bidra til å informere om tog som ikke er i rute i vinterkulda, og da kan ikke kravet til samtykke stå i veien for ytrings- og informasjonsfriheten.

Etter bokstav c trengs heller ikke samtykke fra avbildede personer i forsamlinger, folketog i friluft eller forhold eller hendelser som har allmenn interesse. Elever i skolegården, deltakere i demonstrasjonstog, tilskuere på idrettsstevner og liknende er typiske eksempler.

Gjelder bestemmelsen om bilder også for videoopptak og malerier? For videoopptak er svaret antakelig ja. Et videoopptak består egentlig av mange bilder. De hensyn om ytringsfrihet og personvern som gjelder for fotografier, gjelder også for videoopptak.

Spørsmålet er om bestemmelser om retten til eget bilde også gjelder for tegninger og malerier. Spørsmålet dukket blant annet opp da politikeren Sylvi Listhaug ble portrettert i et maleri som Jesus på korset, og satt opp på en husvegg i Bergen. Spørsmålet var om Listhaug kunne nekte publisering av maleriet (hvis hun ville). Det er klart at bestemmelser om fotografier ikke kan brukes analogisk for tegninger og malerier. Det ville blant annet satt en stopper for karikaturtegnernes virksomhet i avisene, og lagt alvorlige hindringer i veien for ytringsfriheten.

8. Kameraovervåking

Den nye personopplysningsloven og forordningen har ingen spesielle regler om kameraovervåking. Spesialregler om kameraovervåking ble opphevet da den nye loven ble satt i kraft. Det går fram av forarbeidene at det nye regelverket ikke innebærer en materiell endring av rettsstillingen om kameraovervåking. Vi er nå henvist til å løse spørsmål om kameraovervåking etter de generelle reglene i forordningen samt regler i annen lov, for eksempel arbeidsmiljøloven kapittel 9.

Kameraovervåking er personopplysninger, opptak er behandling av opplysningene, og de inngår helt eller delvis automatisk i et register. Begrepene er definert i forordningen artikkel 4, og da er det klart at forordningen gjelder for kameraovervåking, jf. artikkel 2 nr.1, med mindre noen av unntakene i artikkel 2 nr. 2 kan anvendes.

Lovlig kameraovervåking forutsetter behandlingsgrunnlag (hjemmel) i minst ett av de grunnlag som er beskrevet i artikkel 6 nr. 1 bokstavene a – f.

Kameraovervåking utendørs kan ofte begrunnes etter bokstav f, det vil si at en interesseavveining mellom de formål som taler for overvåking og de som taler for personvern, faller ut i overvåkingsens favør. Slik kan for eksempel kameraovervåking av bomstasjoner, trafikknutepunkter og viktige offentlige bygninger begrunnes. Overvåking av en skolegård kan falle i samme kategori.

Kameraovervåking på en arbeidsplass er regulert i arbeidsmiljøloven kapittel 9 som fastsetter regler om kontrolltiltak på arbeidsplassen.

Arbeidsmiljøloven § 9-1 lyder slik:

§ 9-1 Vilkår for kontrolltiltak i virksomheten

(1) Arbeidsgiver kan bare iverksette kontrolltiltak overfor arbeidstaker når tiltaket har saklig grunn i virksomhetens forhold og det ikke innebærer en uforholdsmessig belastning for arbeidstakeren.

(2) Personopplysningsloven¹ gjelder for arbeidsgivers behandling av opplysninger om arbeidstakere i forbindelse med kontrolltiltak med mindre annet er fastsatt i denne eller annen lov

Det vil følge av § 9-1(1) at kameraovervåking som kontrolltiltak på en arbeidsplass, må ha «saklig grunn i virksomhetens forhold». Det må være noe med virksomhetens art som taler for kontroll, for eksempel et banklokale hvor det telles penger. Behovet for kontroll må vurderes i forhold til belastningen for arbeidstakeren.

Arbeidsmiljølovens regler om hva som kan begrunne overvåking av de ansatte, gir nødvendigvis ikke andre resultater enn de som følger av en interesseavveining etter forordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav f.

Hvis spørsmålet er om kameraovervåking av klasserom på en skole er lovlig, må overvåkingen kunne begrunnes som saklig, samtidig som den ikke er uforholdsmessig belastende for læreren som arbeidstaker. Denne vurderingen vil antakelig medføre at kameraovervåking av undervisningen i et klasserom som hovedregel ikke er lovlig. Belastningen for arbeidstakeren er for stor.

Interesseavveiningen ved overvåking av skolens korridorer og andre innendørsarealer, kan lettere føre til at overvåkingen er forsvarlig. Her vil belastningen for arbeidstakere ikke være så stor.

Elever er ikke arbeidstakere. Arbeidsmiljøloven kapittel 9 gjelder derfor ikke for dem. Spørsmål om lovlig overvåking av elever i klasserom og fellesarealer, må derfor avgjøres etter personvernforordningen artikkel 6 nr. 1.

9. Særlige kategorier av personopplysninger

Enkelte personopplysninger regnes som så sensitive at det som hovedregel er forbudt å behandle dem. Disse kategoriene av personopplysningene er listet opp i artikkel 9 nr. 1. Det er for eksempel forbudt å registrere opplysninger om rasemessig og etnisk opprinnelse, politisk oppfatning, religiøs og filosofisk overbevisning. Som sensitive opplysninger regnes også genetiske og biometriske personopplysninger. Eksempler på biometriske opplysninger er fingeravtrykk, irismønstre (til øyegjenkjenning) og ansiktsform (ansiktsgjenkjenning). Det samme gjelder helseopplysninger og opplysninger om seksuelle forhold eller seksuell orientering. Forbudet gjelder bare hvis opplysningene kan brukes til entydig å identifisere en person.

Selv om forbud er hovedregelen, gir artikkel 9 nr. 2 en rekke vilkår for at behandlingen likevel er lovlig. Blant annet kan samtykke være behandlingsgrunnlag. Ellers kan behandlingen være nødvendig ut fra en rekke grunner som er nevnt i artikkel 9 nr. 2.

10. Retten til innsyn, retting og sletting

Du har som registrert rett til innsyn hos den behandlingsansvarlige om hva slags opplysninger som blir behandlet om deg, jf. artikkel 15. Du kan på den måten få et grunnlag for å bestemme deg om opplysningene bør rettes eller slettes, jf. artiklene 16 og 17.

Retten til å kreve opplysninger om seg selv rettet eller slettet, følger av artiklene 16 og 17. Du kan kreve opplysninger som ikke lenger er nødvendige for det formål de er samlet inn for, slettet.

Nødvendige opplysninger for gjennomføring av en avtale der du er part, kan derfor kreves slettet etter at avtalen er gjennomført, se artikkel 17 nr. 1 bokstav a. Har du gitt opplysninger om deg selv til en nettbutikk og bestilt varer, kan du kreve at opplysningene slettes etter at varen er levert. De er ikke lenger nødvendige for selgerens plikt til å oppfylle avtalen.

Samtykke til behandling av personopplysninger kan trekkes tilbake til enhver tid, jf. artikkel 7 nr. 3. Behandling av opplysninger som er basert på samtykke, kan derfor kreves slettet ved å trekke samtykket, jf. artikkel 17 nr. 1 bokstav b.

Samtykke til behandling av personopplysninger er en viljeserklæring, men i motsetning til avtalerettslige aksepter som nevnt i avtaleloven § 7, kan du når som helst trekke et samtykke til behandling av personopplysninger. Samtykke etter personvernforordningen kan derfor sees som et unntak fra avtaleloven § 7. Vanlige aksepter binder fra det tidspunkt de kom til motpartens kunnskap, mens samtykke til behandling av personopplysninger er bindende så lenge det ikke blir trukket tilbake. Sagt på en annen måte, ved samtykke til behandling av personopplysninger har du uendelig angrefrist.